

Zapájanie mladých ľudí
z rozmanitých skupín

AKO
NA TO?

Zapájanie mladých ľudí z rozmanitých skupín

AKO NA TO?

Autorky
Elena Gallo Kriglerová
Alena Holka Chudžíková
Jana Kadlečíková
Michaela Pišová
Gabriela Chochulová

Vydalo Centrum pre výskum etnicity a kultúry, Špitálska 10, 811 08 Bratislava
www.cvek.sk

Neprešlo jazykovou korektúrou
Obálka a grafická úprava: Miloslav Duchoň
Produkcja: Bright, s.r.o.
Náklad: 100 ks
Vydanie: prvé

© Centrum pre výskum etnicity a kultúry

ISBN: 978-80-974131-6-3

Projekt podporila Európska únia v rámci programu Erasmus+ 2021-2027 – KA210-mládež

Financovaný
Európskou úniou

Obsah

Úvod.....	5
Počúvajme mladých.....	6
Dajme mladým vyzvanie a podporu, aby sa začali angažovať.....	8
Zapájajme deti a mladých čím skôr.....	10
Prispôsobujme formy zapájania mladým ľuďom.....	12
Sprevádzajme mladých ľudí pri angažovaní sa.....	14
Podporujme mladých v rozbiehaní vlastných projektov.....	16
Dajme mladým podporu pri angažovaní sa v prospech vlastných komunit.....	18
Prepájajme mladých naprieč komunitami.....	20
Zapojme mladých do procesov na úrovni samosprávy.....	22

ÚVOD

Ak chceme, aby sa mladí ľudia, aj tí z menšín a zraniteľných skupín cítili na Slovensku dobre a vnímali ho ako „svoju krajinu“, potrebujú mať v spoločnosti hlas. Nestačí len vytvárať politiky a aktivity pre mladých, je dôležité robiť ich spolu s nimi.

To však vyžaduje, aby sme rešpektovali ich názory, potreby a reflektovali ich vo všetkých aktivitách. Tak sme k tomu pristupovali aj v projekte „A Part for All – podpora participácie mladých ľudí z rozmanitých skupín“. V ňom sme okrem výskumu o mladých z menšín aktívne spolupracovali so skupinou mladých ľudí na podpore ich občianskej angažovanosti.

Metodika, ktorú držíte v rukách, je snahou pomôcť pri podpore zapájania mladých poukázaním na dôležité kroky a oblasti, na ktoré nemožno zabúdať pri realizácii participatívnych procesov. Je výsledkom spolupráce odborníkov CVEKu s mladými z rôznych menšinových skupín. Prináša ich hlas a ukazuje, ako možno mladých zapájať. Je určená samosprávam, ale aj všetkým organizáciám, ľuďom či neformálnym iniciatívam pracujúcim s mladými ľuďmi.

Podakovanie

Špeciálne by sme chceli poďakovať mladým ľuďom, ktorí sa pripojili do našej „akčnej skupiny“ a aktívne sa podieľali na jej fungovaní. Bez nich by táto príručka nikdy nevznikla.

Ďakujeme vám **Mária Mokrú, Ján Poprac, Peter Valo, Eva Makýšová, Sofia Mária Lešová, Uladzimir Karabeinik, Aliak-sandra Aleksiyevich, Lucia Ozaniaková, Ilia Ttsutskiridze, Mikhail Popov, Sebastián Šupol, Branislav Piskor, Michaela Piskorová, Viktoryia Sankevich a Gabriela Chochulová.**

Počúvajte mladých

Prečo je to dôležité?

Ak chceme, aby sa mladí ľudia zapájali do verejných politík, občiansky sa angažovali a zaujímali sa o svet okolo seba, je dôležité dať im vedieť, že na ich hlase záleží. Podľa výskumov si až 90 % mladých myslí, že ich hlas by mal byť vypočutý, lebo majú čo povedať. Avšak len necelá tretina má pocit, že ich dospelí počúvajú. Špeciálne to platí pre mladých z menšín a rozmanitých skupín, ktorí majú rôzne špecifické potreby, o ktorých vo verejnom priestore vôbec nepočuť. Dať hlas mladým ľuďom znamená dať im jasne najavo, že sú súčasťou spoločnosti, vnímame ich ako aktérov a chceme, aby sa spolupodieľali na tom, ako sa spoločnosť bude vyvíjať.

Mladí ľudia sú relevantní, dajme im hlas

- Dávajme deťom už od malička najavo, že nás zaujíma, čo si myslia
- Nezhadzujme ich názory, nech sú akékoľvek, my dospelí nemusíme byť vždy tí jediní, ktorí vedia, čo je pre deti a mladých naozaj dobré
- Povzbudzujme ich k tomu, aby sa zaujímali o svet okolo seba a sprevádzajme ich týmto procesom ako priateľení dospelí
- O deti a mladých sa môžeme zaujímať ako ich rodičia, učitelia či učiteľky, osoby v neformálnom vzdelávaní či voľnočasových aktivitách, ale aj ako ľudia, ktorí tvoria politiky
- Špeciálne sa zaujímajme o názory tých, ktorí pochádzajú z menšín alebo majú určité znevýhodnenia, ich hlas veľmi často nezaznieva a oni sami ho kvôli rôznym bariéram môžu mať problém prejavíť

„Podľa mňa to je prvá vec, ktorá je potrebná, a to je to, aby všetci mladí ľudia vedeli, že ten ich názor je relevantný a že to, že niekto je starší, neznamená, že jeho názor je múdrejší alebo viacej správny. Veľakrát to býva úplne naopak, že malé deti vedia úplne jednoznačne rozlíšiť zlo a dobro.“ (Eva)

Byť dospelý neznamená mať moc nad deťmi a mladými

- Ak chceme mladých ľudí vypočuť, naozaj ich počúvajte a nevystupujte voči nim z pozície našej autority alebo moci
- Vnímajte ich ako partnerov a nie ako tých, ktorí nás musia počúvať len preto, že ešte nie sú dosť „zrelí“ na rozhodovanie
- Dávajme im najavo, že sú naši partneri v komunikácii
- Nevystupujte voči deťom a mladým z pozície „kultúrnej nadradenosti“, najmä ak hovoríme s mladými z iných etnických, náboženských alebo jazykových skupín

„A vlastne tomu aj CVEK pomáha, priblížiť to tým mladým ľuďom a čo je veľmi podstatné, je komunikovať s nimi. Čo som veľmi cenila a veľmi mi to sprijemnilo atmosféru, že ste s nami komunikovali ako s rovnocennými. Znie to ako úplná hlúposť, že teda, aha no, tak ja mám 18, ale komunikujem so 40-ročným ako s rovnocenným, lebo sme aj tak obidvaja ľudia. Tak, nie je to samozrejmá a častokrát so mnou komunikujú ako s maláčkou a to ma taktiež ubíja vnútorne.“ (Aliaksandra)

Používajte rešpektujúcu komunikáciu

- Keď počúvame mladých, rešpektujme spôsoby, akými sa oni sami vyjadrujú a prispôbme sa tomu
- Myslime na to, že mladí z menšín môžu mať rôzne spôsoby vyjadrovania svojich názorov a snažme sa nájsť s nimi „spoločnú reč“
- Vnímajte rozmanitosť mladých a neškatulujte ich do uniformných kategórií
- Rešpektujme aj to, že niekedy sa mladí nechcú alebo nemôžu k niektorým témam vyjadriť, hľadajme spôsoby, ako sa navzájom spoločne otvárajú

„Treba už od malička nejakou správnou formou s nimi komunikovať a nie, že na nich teraz vrhnem celú hrôzu sveta, teraz vlastne všetky deti budú traumatizované, ale nejakou takouto príjemnou formou učiť rešpektu, učiť tomu, že aha, no ale nie všetci sa máme rovnako dobre, a teraz my chodíme na túto školičku a takto sa my tuto máme, ale niekto vo vedľajšej školičke sa nemá tak dobre.“ (Aliaksandra)

Zisťujme názory mladých rozmanitými spôsobmi

- Hľadajme efektívne spôsoby, ako sa priblížiť mladým a počúvať ich názory – môžeme s nimi viesť rozhovory v príjemnom prostredí, kde zisťujeme ich potreby a názory na to, ako sa môžu zapájať
- Mladí fungujú v online svete – využívajme ho pozitívne v prospech zisťovania ich pohľadov na svet
- Zamerajme sa na zisťovanie názorov mladých z menšín a rozmanitých skupín – špecificky sa venujme zisťovaniu potrieb mladých, ktorí sú z rôznych etnických skupín, majú zdravotné znevýhodnenie, či sú z LGBTI+ komunity
- Vytvárajme pravidelné platformy na zisťovanie názorov, kde sa môžu cítiť bezpečne a kde budú vždy vedieť, že ich názory nás zaujímajú (online platformy, pravidelné stretnutia, verejné diskusie)
- Zisťujme aj názory, ktoré vo verejnom priestore nezaznievajú, nezameriavajme sa len na tých, ktorí už možnosti na vyjadrovanie svojich názorov v súčasnosti majú

„Nielen akoby dať priestor mladým, ktorí už majú niečo, čo chcú povedať, ale dať priestor aj tým ľuďom, ktorí možno ešte nevedia, čo chcú povedať, ale zistia, že ak chcú niečo povedať, tak majú na to ten priestor. Aby všetci mladí ľudia vedeli, že na tom ich názore záleží a že aj je vypočutý. Tak, to nie je až také časté. To je určite dôležité.“ (Eva)

Dajme mladým vyzvanie a podporu, aby sa začali angažovať

Prečo je to dôležité?

Mladí ľudia potrebujú najmä informácie a podporu na to, aby sa zapájali do rôznych aktivít alebo sa angažovali v projektoch. Dostupná ponuka a komunikácia o možnostiach zapájania sa smerom k mladým môže uľahčovať začatie aktivít, ktoré ich zaujímajú. Prvotná podpora a povzbudenie môže mladých motivovať a pomôcť im v aktivitách ďalej zotrvať. Mladí ľudia zo zraniteľných skupín môžu mať ešte väčšiu bariéru v prístupe k informáciám, a preto je dôležité myslieť pri prezentácii vhodných aktivít a prvotnej podpore aj na nich.

Motivujme mladých a aktívne ich povzbudzujeme v zapájaní

- Hovoríme s nimi o tom, že občianska angažovanosť je dôležitá
- Vyzývame ich k tomu, aby sa nebáli zapojiť sa, aj keď majú niekedy pocit, že na ich hlase nezáleží
- Začnime prví. Povzbudzujeme mladých k zapájaní proaktívnou komunikáciou
- Povzbudzujeme aktívne k zapájaní aj mladých z menšín, dajme im vedieť, že vnímame ich potreby a záleží nám na hlase každého
- Pri osвете a šírení informácií o možnostiach zapájania sa využívame kanály, ktoré používajú mladí, spôsobom, ktorý je im blízky

- Dávajme im najavo, že aj menšie formy angažovanosti sú dôležité, nemusia sa hneď zapájať formálne

„Ale teda, minimálne z mojej perspektívy, je tam aj strach podľa mňa. A strach presne z toho, že 'čo ja'? Taká bezmocnosť až, môže to byť až také strašidelné, ako sa vôbec ja niekde zaangažujem, ako začať... Tá bezmocnosť ale

môže vyplývať aj z toho, aké má človek nastavenie, napríklad že všetko je nanič. Vtedy asi nemá motíváciu. Tým pádom podľa mňa to, čo tu chýba ľuďom, je motivácia zvnútra aj zvonka.“ (Lucia)

„Vždycky som mala predstavu, že to angažovanie je, že musím mať za sebou vybudovanú nejakú organizáciu a že ideme a teraz stojím na námestí. Ale to môže byť aj čisto len, že pripnem si odznak, čo akoby, neviem, bol to taký príjemný pocit, že takú tú zmenu, aj keď možno takúto malilinkú, viem robiť aj takými mega jednoduchými vecami, ktoré nestoja žiadnu námahu.“ (Eva)

Konajme proaktívne, prizývajme mladých do svojich aktivít

- Vytvoríme zoznam možností zapájania mladých, od veľmi neformálnych a nízkoprahových, až po tie viac formálne a organizovanejšie, a komunikujeme ho mladým
- Prizývame mladých ľudí k rôznym aktivitám a iniciatívam, nečakajme a nespoľiehajme sa na to, že prídu sami
- Ak pracujeme v samospráve alebo verejnej inštitúcii, komunikujeme aktívne, že nám na mladých záleží. Prihovárjame sa im verejne a zdôrazňujeme, že aj oni sú aktívni obyvatelia mesta
- Zapojme do informovania influencerov, využívajme sociálne siete, zdieľajme inšpiratívne príbehy aktívnych a angažovaných mladých, najmä z menšín

„Dať im pocítiť, že ich hlas bude počuť. Ako sme sa už rozprávali, mesto ich môže podporiť tým, že ich bude vidieť, že ich činnosť podporí napríklad na svojich komunikačných kanáloch. Dávať im šancu zapojiť sa, ale aj priestor robiť chyby. Z toho sa dá najviac naučiť.“ (Sebastián)

Zapájajme deti a mladých čím skôr

Prečo je to dôležité?

Ak chceme, aby sa z detí a mladých ľudí stali aktívni a angažovaní ľudia, je dôležité, aby sme ich začali zapájať do diania v spoločnosti čím skôr. Ak sa deti už od útleho veku učia rešpektu a všímavosti ku svojmu okoliu a majú možnosť participovať na aktivitách, ktoré v nich vytvárajú pocit, že na ich činoch a názoroch záleží a môžu meniť veci okolo seba, je pravdepodobné, že tak budú robiť po celý svoj život.

Školy sú dobrý priestor, kde začať

- Vytvárajme v školách atmosféru rešpektu k sebe, svojim rovesníkom, ale aj širšej spoločnosti
- Zapájajme deti a mladých do rozhodovania o tom, ako bude vyzerať ich škola, vyučovanie alebo aktivity, ktorým sa venujú
- Vnímajme, že deti v školách majú rôzny etnický, sociálny či iný pôvod. Myslime na to a vytvárajme podporu pre zapájanie všetkých už od útleho veku
- Podporujme ich v dobrovoľníckych aktivitách pre svoje okolie (finančné zbierky, brigády, pomoc starším a podobne)
- Diskutujme v školách o kultúrnej či sociálnej rozmanitosti a vytvárajme spoločne aktivity na jej podporu

„A preto podľa mňa tá reforma školstva, kebyže sa zavedie niečo také, aby sa vzbudil záujem u tých študentov o zapájanie a možno netrapiť ich len samými informáciami. Dôležité je kultivovať v nich záujem o spoločnosť, vlastne také to uvedomenie, že ale my všetci žijeme v tej spoločnosti spolu.“ (Aliaksandra)

Využívajme školské parlamenty na učenie sa participácií

- Dbajme na to, aby sa školské parlamenty stali efektívnym nástrojom na vytváranie partnerstva medzi študentmi/študentkami a učiteľským zborom
- Kladme dôraz aj na zapájanie nezapojených. Nevytvárajme parlamenty len pre tých, ktorí sú už dnes aktívni
- Vnímajme rozmanitosť študentských kolektívov a snažme sa mať v školskom parlamente zastúpených mladých ľudí aj z menšín a rozmanitých skupín
- Berme vážne to, na čom sa zhodnú mladí v školských parlamentoch

„Školy akoby ponúkajú možnosti angažovania študentov, napríklad prostredníctvom tých školských parlamentov, čo je super. Len tam je to zase akoby o komunikácii s vedením a nie každá škola je na toto vďačné prostredie. A veľmi závisí od tých vysoko postavených, ktorí vlastne rozhodujú, že: 'aha, tak, ale ja osobne si myslím...'. Ani si ňa nevypočujú.“ (Eva)

Aj neformálne vzdelávanie zvyšuje občiansku angažovanosť

- Zaraďme aktivity na rozvoj participácie aj v centrách voľného času, záujmových kluboch či rôznych priestoroch pre deti
- Združenia poskytujúce neformálne vzdelávanie nemusia byť zamerané len na trávenie voľného času. Využívajme ich aj na zapájanie mladých do dobrovoľníckych aktivít pre rozmanité komunity
- Využívajme neformálne vzdelávanie aj na rozvoj komunitných vzťahov a diskusie o tom, ako deti a mladí môžu prispievať k rozvoju spoločnosti

Prispôsobujme formy zapájania mladým ľuďom

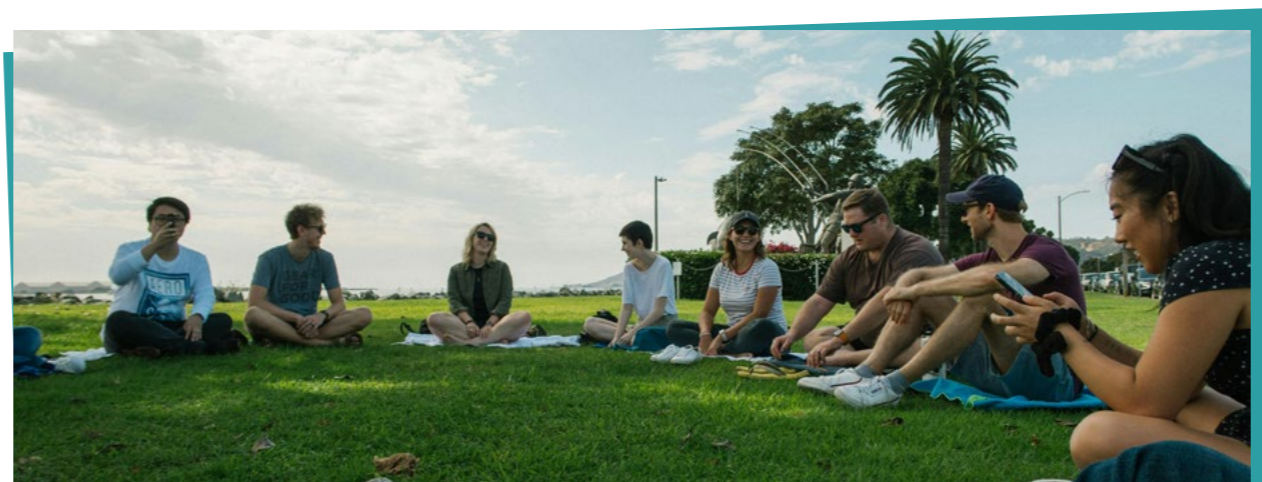
Prečo je to dôležité?

Ak sa zhodneme na tom, že je potrebné podporiť mladých ľudí v ich občianskej angažovanosti a participácii, potom je potrebné sústrediť sa na to, ako to urobiť čo najlepšie. O existujúcich spôsoboch participácie alebo občianskeho angažovania sa nemusia mladí vedieť, môžu im byť príliš vzdialené alebo si vyžadovať určité zručnosti, veľa času a energie. Pre efektívne oslovenie mladých je potrebné zvoliť formy a spôsoby zapájania, ktoré sú im prispôsobené a reflektujú ich situáciu a špecifiká.

Využívajme formy zapájania, ktoré sú mladým blízke

- Zvoľme formy zapájania, ktoré nemusia byť nevyhnutne záväzné a vynucovať od účastníkov nejaký výkon. Ponechajme mladým slobodu v aktivitách nepokračovať, ak sa tak rozhodnú
- Spoločne s mladými nastavme jasnú štruktúru, princípy, pravidlá a podmienky zapojenia sa do konkrétnych aktivít
- Zapájajme mladých ľudí, ale aj ďalších, ktorí sú im generačne či inak blízki, už do plánovania a dizajnovania participatívnych aktivít. Ich pohľad môže prispieť k tomu, že sa plánované aktivity podarí a budú pre nich zaujímavé a prístupné
- Vytvorme mechanizmy spätnej väzby pre mladých ľudí, aby sa mohli podeliť o svoje myšlienky, nápady a obavy spojené s ich skúsenosťou participácie. Berme spätnú väzbu vážne a upravujme podľa nej formy zapájania
- Používajme jednoduché online nástroje komunikácie (napr. informácie dostupné cez QR kód, online prieskum, online feedback mestu), ale zapojme aj offline nástroje (napr. plagáty, prednášky, poskytovanie informácií na podujatiach pre mladých a pod.)

„Mesto by malo poskytnúť priestor mladým, ktorí sa chcú angažovať, ale tak, aby to bolo štruktúrovanejšie, a aby v tom videli ľudia zmysel. Lebo niekedy tie skupiny fungujú aj tak – bavíme sa o veciach, o ktorých sme sa už bavili, o ktorých už vieme. Bez cieľa. Zmyslu. Malo by to byť zasadené v príjemnom priestore, stretávať sa pravidelne, prizvať viac ľudí z terénu – úspešných, mladých. Nech je to mladí mladým. Aby tam vznikala tá odhodlanosť a to sebedomie.“ (Lucia)

Pri výbere foriem zapájania mladých myslíme inkluzívne

- Prispôsobujme participatívne aktivity rôznym rozvrhom a povinnostiam mladých ľudí (napr. školský rozvrh)
- Zamýšľajme sa, či sa môžu zapojiť naozaj všetci, teda aj tí, ktorí potrebujú bezbariérový prístup, inú formu komunikácie (napr. nevidiaci, nepočujúci) alebo neovládajú dostatočne slovenský jazyk, a tiež tí, ktorí nemajú dostatok finančných prostriedkov a zručností, alebo sú nejakým iným spôsobom znevýhodnení. Použijme formy zapájania, ktoré budú inkluzívne
- Organizujme participatívne aktivity pre mladých v prostrediach, ktoré sú pre nich atraktívne a bezpečné
- V komunikácii s mladými používajme neformálny jazyk, ktorý im je blízky. Zohľadnime jazykové preferencie, úroveň digitálnej gramotnosti a komunikujme kultúrne citlivo

Sprevádzajme mladých ľudí pri angažovaní sa

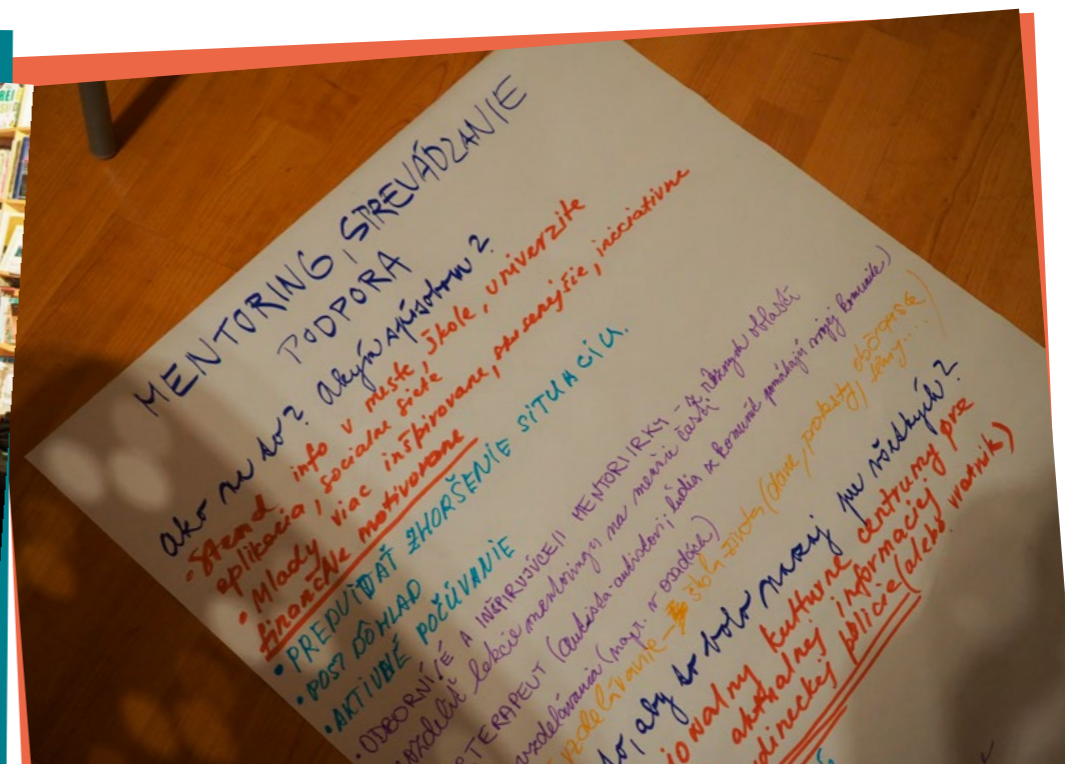
Prečo je to dôležité?

Byť aktívnymi občanmi a občiankami sa učíme, všetci v tom potrebujeme podporu. Keď mladí premýšľajú nad tým, že by sa chceli spoločensky angažovať, často nevedia, ako a kde začať. Dostupné sprevádzanie, poradenstvo či mentoring zo strany skúsenejších pomôžu nasmerovať ich k aktivitám a formám participácie, ktoré sú pre nich zaujímavé a aj im najviac vyhovujú. Vďaka tomu môžu svoj potenciál a energiu využiť čo najefektívnejšie v prospech komunity, či spoločnosti. Pri mladých ľuďoch z menšín zároveň takéto sprevádzanie môže pomôcť prekonávať bariéry, ktorým v oblasti participácie často čelia.

- Angažovanosť môže mať mnoho spôsobov a foriem a táto komplexnosť môže byť pre mladých ľudí odstrašujúca. Ukazujme im, akými rôznymi formami sa môžu angažovať
- Budme pre mladých ľudí spriaznenými dospelými, ktorí ich sprevádzajú pri ich snahách angažovať sa
- Sprostredkujme im kontakt s rovesníkmi, ktorí sú v angažovanosti skúsení. Vytvárajme bezpečný priestor pre rovesnícke zdieľanie skúseností
- Pozývajme mladých ľudí do svojich organizácií, inštitúcií a iniciatív, v ktorých sa venujeme spoločenskej angažovanosti, na platené i neplatené stáže, aby spoznali, ako fungujú v praxi
- Pri sprevádzaní, mentoringu či stážach berme do úvahy bariéry, ktorým pri angažovaní sa čelia mladí ľudia z menšín. Venujme im pozornosť a pomáhajme im ich prekonávať

„A ja viem, že organizácie, ktoré fungujú dlhodobo, asi majú väčšie znalosti a väčšie kapacity (...). Čiže ja by som tam išiel, aby som sa naučil od nich nejaké veci, ako sa robí organizácia nejakého podujatia, ako robí sa event planning v tom veľkom (...) ja by som išiel k nim sa naučiť nejaké veci, ako sa to všetko robí.“ (Ilia)

„Presne to bola oblasť, v ktorej som sa cítila absolútne stratená, že okej, mám nejakú ideu, ale čo s ňou? Kam môžem ísť? Čo s tým robiť?“ (Eva)

Podporujme mladých v rozbiehaní vlastných projektov

Prečo je to dôležité?

Realizácia vlastných projektov, akéhokoľvek rozsahu, môže byť pre mladých ľudí, zvlášť pre tých z menšín, veľmi náročná. Vyžaduje to množstvo zručností od projektového manažmentu, cez manažment podujatí, až po finančný manažment. Už samotný proces žiadania o grant môže na mladých pôsobiť tak komplikovane, že ich môže odradiť. Zvlášť náročné je to pre mladých z menšín, ktorí čelia napríklad jazykovej bariére alebo majú zrakové obmedzenie a len s ťažkosťami si prečítajú informácie o možnosti žiadať o grant.

Vytvárajme pre mladých šance získať na svoje aktivity finančné zdroje

- Vytvárajme programy mikrograntov a flexibilnej finančnej podpory, ktoré budú pre mladých ľahko dostupné
- Nastavujme grantové programy tak, aby boli ľahko zrozumiteľné a dostupné pre rozmanité skupiny
- Do nastavovania grantových programov zapájajme mladých ľudí z rozmanitých skupín, aby skutočne odrážali ich potreby, záujmy i možnosti
- Pomôžme im s vyplňaním grantových žiadostí

„Sme ako taký zapaľovač, máme zásoby plynu, už nám chýba len taký spark v podobe financií alebo nejakej podpory alebo vystretá ruka od štátu, alebo nadácie, alebo od nejakej organizácie či od mesta.“ (Mikhail)

Sprevádzajme mladých pri realizácii projektov

- Ukážme mladým základy projektového manažmentu, sprevádzajme ich finančným manažmentom
- Sprostredkujme spoluprácu s pro bono účtovníkmi a účtovníčkami, ktorí/é im pomôžu s vyúčtovaním projektov

Dávajme mladým nefinančnú podporu na ich aktivity

- Mladí ľudia majú množstvo nápadov, ktorých realizáciu môžeme podporiť aj nefinančne. Pýtajme sa ich, čo potrebujú a poskytnime im to, čo je v našich možnostiach. Môžu to byť napríklad priestory, či technické vybavenie

„No čo sa týka priestoru, tam máme problém. Mesto neponúka schopné priestory, ktoré by boli vo vlastníctve mesta, za iný ako komerčný nájom. To si mnohé organizácie nemôžu dovoliť.“ (Sebastián)

„Tým, že som študentka, vlastne nezarabam, takže neviem zrazu odniekadiaľ vynoriť kapitál na to, aby som urobila nejaké podujatie a zorganizovala tam aj nejaké, neviem, catering alebo pozvala nejakých hostí, ktorí si budú pýtať peniaze. Lebo teraz narážam na to, že nie všetci ľudia chcú pracovať zadarmo, nie všetci ľudia majú čas pracovať zadarmo. Ale zatiaľ sa mi to nestalo, ale viem, že sa to stať môže.“ (Aliaksandra)

Dajme mladým podporu pri angažovaní sa v prospech vlastných komunit

Prečo je to dôležité?

Mnohí mladí ľudia sa z rôznych dôvodov cítia bezpečne najmä vo svojich vlastných komunitách. Prepájanie komunit je dôležité, ale tak isto je dôležité podporovať angažovanie sa jednotlivých komunit, ktoré môžu mať rôzne záujmy alebo pole pôsobnosti (napr. mladí LGBTI+ ľudia alebo mladí ľudia so zdravotným znevýhodnením). Angažovanie sa vo vnútri svojej komunity môže vytvárať bezpečný priestor a spoločnú motiváciu. Komunity tak môžu byť miestom, kde sa rodia zmeny a posilňujú ich. Mladí ľudia tak získavajú pocit, že niekam patria, svojej komunite niečo vracajú a menia veci k lepšiemu.

Podporujeme mladých v angažovanosti v ich vlastných komunitách

- Podporujeme mladých z rozmanitých skupín, aby sa angažovali aj vo svojich komunitách a hájili ich práva a záujmy. Posilníme tým ich identitu
- Vo svojej komunikácii zdôrazňujeme, že potreby rôznych komunit sú veľmi rozmanité a podporujeme tak mladých, aby sa v ich naplňaní angažovali
- Vytvoríme programy, v rámci ktorých získajú mentorov priamo z prostredia ich komunity, ktorí im môžu poskytnúť poradenstvo, podporu a povzbudenie
- Vytvárajme bezpečné priestory pre mladých, aby sa v rámci svojich komunit mohli začať angažovať v prostredí, ktoré im je blízke
- Ponúknime mladým programy na rozvoj zručností, ktoré môžu byť využité v prospech ich vlastnej komunity
- Prepájajme mladých s profesionálnymi organizáciami, ktoré obhajujú práva ich vlastnej komunity

„Keď sa ide robiť napríklad nejaká prednáška a treba napríklad deťom objasniť niečo o autizme, tak dosť často som volaný, aby som im to proste vysvetlil ja. A hlavne kvôli tomu, lebo totiž autista to vie najlepšie vysvetliť. Lebo nebudem sa pozerieť na to, ako niekto napríklad vymyslel pre autistov absolútnu hlúposť.“ (Ján)

Prepájajme mladých naprieč komunitami

Prečo je to dôležité?

Ak umožníme mladým ľuďom spolupracovať a diskutovať naprieč rôznymi komunitami, môžeme pre nich vytvoriť širší priestor na rozvíjanie svojich schopností a realizáciu nápadov. Vďaka prepájaniu mladých a predovšetkým tých z menšín im vytvoríme šancu na budovanie kontaktov a sietí v rámci širšej spoločnosti. Kontakty naprieč skupinami zároveň prispievajú k odstraňovaniu predsudkov a posilňujú sociálnu súdržnosť. Spoluprácou s inými aktérmi im môžeme otvoriť „brány do sveta dospelých“ a zároveň ich zapojiť do spoločenského diania či do rozhodovacieho procesu, ktorý sa týka ich samotných a aj ich budúcnosti. Je preto dôležité, aby sme poskytovali mladým ľuďom priestor na komunikáciu nielen s rovesníkmi, ale aj s dospelými, ktorými sa sami čoskoro stanú. Pripravujeme ich tak na dospelosť a „dláždime im cestu“ k lepšiemu zvládaniu aspektov dospelého života.

Vytvárajme kontakty a siete medzi rôznymi komunitami

- Otvorme mladým dvere do aktivít dospelých, ukážme im, na akých projektoch pracujeme a dajme im možnosť pomáhať nám s nimi
- Ukazujme im, aké rôzne komunity na Slovensku žijú a sprostredkujme im kontakt s nimi
- Budujme vzťahy medzi organizáciami a mladými a umožníme im rozvíjať ich kreativitu a nápady tým, že ich zapojíme do svojich aktivít
- Budujme bezpečné a inkluzívne miesta pre stretávanie a vzájomné spoznávanie sa mladých z rôznych komunit, vrátane tých z menšín (napr. komunitné centrá, kluby). Na týchto miestach stanovme pravidlá spoločného fungovania založené na vzájomnom rešpekte
- Realizujme podujatia, ktoré pritiahnu rôzne komunity a budú pre nich aj prístupné (napr. z hľadiska bariérovosti, použitého jazyka a pod.)
- Prezентujme spoločné aktivity mladých z rozmanitých komunit aj navonok a buďme príkladom spájania

„Tvoríť, budovať tú komunitu ľudí, aby sa navzájom proste postretávali, to by bolo skvelé. Teraz v tých organizáciách, keď sa ľudia spoja a zameriavajú na jednu vec, tak aj u nich sa tvorí hejt. Voči iným skupinám. To, že si súčasťou jednej minority, ešte neznamená, že nie si napríklad rasista. A to je strašne smutné. Ale ak by na úrovni mesta vznikla takáto 'multi-kultí' skupina, by bolo veľmi cool.“ (Lucia)

„CVEK alebo akúkoľvek inú skupinu, v ktorej som sa pripojila alebo sa pripojím, tak bude to aj za týmto cieľom. Spraviť si kontakty, byť s tými ľuďmi, ktorí majú podobné názory alebo nemusia mať ani podobné názory, ale skôr taký nejaký cieľ alebo to, čo ich zaujíma je v podstate rovnaké. To vnímam ako hrozne prínosné pre mňa. To by bol jeden z tých cieľov. A potom nejako komunikovať s mladými ľuďmi, lebo mám pocit, že aj na nich závisí moja budúcnosť.“ (Eva)

Zapojme mladých do procesov na úrovni samosprávy

Prečo je to dôležité?

Samospráva je svojim obyvateľom najbližšie. Ak chceme, aby sa mladí ľudia cítili dobre v mestách a obciach, kde žijú, je dôležité, aby boli čím skôr zapájaní do aktivít zameraných na rozvoj mesta, vrátane tvorby politík. Kľúčové je to predovšetkým v témach, ktoré sú im blízke, týkajú sa ich a môžu mať na ne dosah. Samosprávna úroveň je aj veľmi dôležitým prvým krokom v občianskej alebo politickej participácii. Ak sú mladí občiansky angažovaní na úrovni svojho mesta či obce, je pravdepodobné, že sa budú zaujímať aj o dianie v celej spoločnosti.

Zapájajme mladých najprv menej formálne

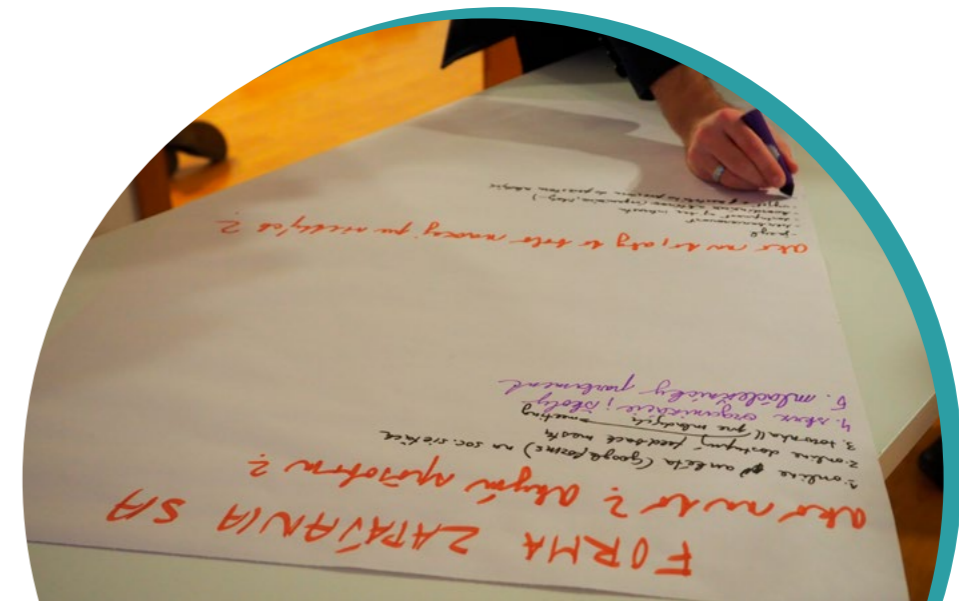
- Predstavme mladým ľuďom, ako funguje ich mesto, kto a ako rozhoduje o lokálnych politikách a ich realizácii
- Organizujme pre nich rozmanité podujatia, prostredníctvom ktorých sa môžu zoznámiť a prísť do kontaktu so samosprávou
- Podporujme mladých, aby aj oni sami organizovali neformálne aktivity na úrovni mesta
- Prizývajme mladých do verejných diskusií o smerovaní mesta a aktivitách, ktoré mesto plánuje robiť v budúcnosti
- Hovorme s nimi o tom, čo sa nám podarilo urobiť, prihovárjame sa im proaktívne
- Myslime pri neformálnych aktivitách aj na mladých z menšín. Realizujme ich bezbariérov, nízko prahovo a v jazykoch, ktorým rozumejú

„Podľa mňa tým [by mesto mohlo prispieť k väčšej angažovanosti mladých], že by rozvíjalo aktivity pre mladých a že by to robili mladí. To je podľa mňa kľúčové, aby to nerobili nejakí veľkí páni v sakách, ktorí si myslia, že sa do niečoho vyznajú, ale do toho života mladých a to čo mladých zaujíma, fakt že nie. Stretávala som sa s viacerými takými predstavami o mladých ľuďoch a my nie sme takí. To nie je o tom. Ich predstavy častokrát sú úplne odrezané od sveta (mladých) a podľa mňa tým by to bolo aj výnimočné aj prínosné pre ten štát, tým že by to boli mladí ľudia, ktorí vedia, čo vlastne mladých ľudí zaujíma prirodzene.“ (Aliaksandra)

Zapájajme mladých ľudí aj do formálnych procesov na úrovni mesta

- Ak sa snažíme rozvíjať participatívne procesy na úrovni samosprávy, uvažujme nad tým, či sú tieto procesy prístupné aj mladým ľuďom a špecificky aj mladým z menšinových a zraniteľných skupín. Upravme participatívne procesy tak, aby sa mohli zapojiť skutočne všetci mladí ľudia
- Podporujme vznik participatívnych orgánov, napríklad mládežníckych parlamentov alebo poradných rád, ktoré by tvorili mladí ľudia
- Plánované politiky pripravujme aj v spolupráci s mladými, aby sme zabezpečili, že budú reagovať na ich potreby

**Zapájanie mladých ľudí z rozmanitých skupín
AKO NA TO?**

© Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2024

Obálka a grafická úprava

Miloslav Duchoň

Produkcja

Bright, s.r.o.

ISBN: 978-80-974131-6-3

CVEK
centrum pre výskum
etnicity a kultúry

9 788097 413163